

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Jordbruksverket

Yttrande över ändring i föreskrifter om obligatorisk salmonellakontroll av fjäderfän

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att förslagsställaren har beskrivit förändringar av gällande regler för att med förslaget skapa samstämmighet mellan svenska regler och EU-lagstiftning på området om provtagning av fjäderfän för att kontrollera förekomst av salmonella. Förslagsställaren uppger flera förändringar behöver ske för att dessa regler ska vara samstämmiga och på så sätt även tydliga för djurhållare. I förslaget uppges vilka förändringar som bör ske för att detta syfte ska uppnås. Förslagsställaren beskriver att ett samspel mellan svenska regler och EU-regler finns som sammantaget syftar till att uppnå en tillfredsställande kontroll av salmonella. I remissen beskrivs även hur EU kommer att informeras om förändringarna i det svenska regelverket innan de träder i kraft och att detta är en förutsättning för att förändringarna ska kunna införas. Det framgår också att tidsperioden som finns till förslagsställarens förfogande för att kunna förbereda förslaget till EU är begränsad och att ytterligare förändringar kan tillkomma i framtiden.

Av denna beskrivning kan Regelrådet utläsa att förändringar genom förslaget är angelägna för att skapa samstämmighet mellan svenska regler och EU-lagstiftning. Regelrådet förstår förslaget så att det strävar efter att skapa bättre förståelse hos djurskötare för de regler som gäller på såväl nationell som europeisk nivå och att för att uppnå detta syfte är det angeläget att dessa regelverk i huvudsak är samstämmiga.

Regelrådet har förstått det så att såväl ökade som minskade kostnader uppkommer till följd av förslaget och att de ekonomiska effekterna är marginella. Konsekvensutredningen innehåller beräkningar av kostnader och lättnader.

Regelrådet finner att förslagsställaren har förklarat varför förslaget behövs och har angivit konsekvenser för företag.

Mot denna bakgrund anser Regelrådet att beskrivningen av förslagets konsekvenser som helhet är godtagbar.

Innehållet i förslaget

Förslaget utgör en uppdatering av föreskrifter från Statens jordbruksverk om obligatorisk salmonellakontroll av fjäderfän.

Statens jordbruksverks föreskrifter om obligatorisk salmonellakontroll av fjäderfä innehåller bestämmelser som är i strid med EU-lagstiftning och regler som innebär en dubbelreglering gentemot EU-lagstiftning. Flertalet ändringar görs nu i förslaget för att reglera så att EU-lagstiftning och svenska föreskrifter ej strider mot varandra. Exempelvis rör detta sig om att ratiter (strutsfåglar) nu innefattas av samma provtagningsregler som gallus gallus (en hönsart). Andra förändringar är förtydliganden och vissa förändringar av opedagogisk terminologi för att skapa bättre förståelse för förslaget, tillägg av relevanta EU-förordningar, en ny bestämmelse att veterinär utsedd av Statens jordbruksverk kan ersätta provtagning som tidigare utförts av djurskötare, förtydligande av vissa administrativa rutiner gällande länsstyrelsernas hantering av provresultat för digital hantering, angivande av vissa undantag från regler och så vidare. Exakta förändringar i förslaget finns att läsa i tabell 1 i konsekvensutredningen.

Datum för ikraftträdande ges inte i remissen. Enligt konsekvensutredningen planeras ikraftträdande att ske i samband med att det nationella kontrollprogrammet uppdateras och godkänts av EU-kommissionen. Förslagsställaren har inte angivit ett exakt datum för ikraftträdande men uppger att det är önskvärt att ikraftträdandet äger rum så tidigt på året som möjligt, för att underlätta såväl efterlevnad som offentlig kontroll.

Bedömning av delaspekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Kraven på provtagning för övervakning av salmonella på anläggningar där fjäderfä hålls och på kläckerier är enligt förslagsställaren otydliga och det råder inte fullt ut samstämmighet mellan EU-lagstiftning, nationella föreskrifter och det nationella kontrollprogrammet. De uppdaterade föreskrifterna ska tillsammans med tillhörande informationsmaterial bidra till att öka djurhållarnas förståelse för bestämmelserna kring salmonellaövervakning.

Förslaget syftar till att komplettera EU-reglerna och att förtydliga regler för djurhållare.

Regelrådet förstår att förslaget syftar till att säkerställa samstämmigheten mellan de svenska reglerna och gällande EU-förordningar gällande salmonella i besättningar hos fjäderfä.

Regelrådet finner att beskrivningen av problem och syfte är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Förslagsställaren uppger att det inte är aktuellt att behålla föreskrifterna utan ändringar. Om ingen ändring av föreskrifterna görs finns fortsatt nationella bestämmelser som inte är anpassade efter EU:s regelverk. Att inte vidta åtgärder skulle leda till oklarheter kring vilka krav som ställs på salmonellakontroll och risk att provtagningen inte sker enligt kraven i EU-lagstiftningen enligt förslagsställarens mening.

Regelrådet finner inte någon anledning att ifrågasätta förslagsställarens bedömning.

Regelrådet finner att beskrivningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Av konsekvensutredningen framgår att möjligheterna till alternativa lösningar begränsas av att föreskrifter inte får stå i strid med varken tidigare nämnda EU-förordningar eller de godkända salmonellakontrollprogrammen. Förslagsställaren anger att viss möjlighet finns vad gäller utformningen av de föreskrifter som kompletterar EU-lagstiftningen. Provtagningen kan till exempel i vissa fall utföras på kläckeri eller avelsanläggning. Det finns även möjlighet att anpassa provtagningen för övervakning av sådana kategorier av fjäderfä som finns i Statens jordbruksverks föreskrifter om obligatorisk salmonellakontroll av fjäderfän men som inte omfattas av ovan nämnda EU-förordningar. I de fall reglering saknas i de nationella kontrollprogrammen uppger förslagsställaren att alla regler om obligatorisk salmonellakontroll av fjäderfän som går utöver kraven i EU-förordningarna skulle kunna upphävas.

Förslagsställaren konstaterar att den nu pågående föreskriftsuppdateringen måste göras skyndsamt för att anpassa svensk lagstiftning till EU:s regelverk. En utredning kring effekterna av att ta bort sådana krav med de konsekvenser det skulle innebära för djurhälsoläget ryms inte i tidsplanen. Att upphäva regler som endast finns i föreskrifterna är därför inte något alternativ. Förslagsställaren bedömer att det inte finns några alternativa lösningar som är lämpliga att använda.

Regelrådet finner att förslagsställaren har redogjort för att alternativa lösningar inte är möjliga på grund av att förslaget inom en viss begränsad tidsperiod behöver införas för att vara samstämmigt med EU-regler på området.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

Ändringarna i föreskrifterna gäller obligatorisk salmonellakontroll på fjäderfäanläggningar där det yrkesmässigt

- drivs verksamhet för kläckning av ägg med samtidig ruvningskapacitet på fler än 1000 ägg.
- föds upp fjäderfän för avelsändamål om anläggningen har en maximal kapacitet som överstiger 250 avelsfjäderfän.
- hålls avelsfjäderfän som producerar kläckägg om anläggningen har en maximal kapacitet som överstiger 250 avelsfjäderfän.
- föds upp fjäderfän för slakt om antalet djur som slaktas årligen överstiger 500.
- föds upp unghöns till värphöns om anläggningen har en maximal kapacitet som överstiger 200 höns.
- hålls värphöns eller vaktlar för produktion av konsumtionsägg.
- hålls ratiter för avel eller slakt, oavsett djurantal.

Enligt uppgifter från i remissen anger förslagsställaren att under 2023 var antalet företag med fjäderfän 154, varav 117 med värphöns och 37 med slaktkycklingar. Källan för uppgiften är

enligt remissen statistikdatabasen på Jordbruksverkets webbsida. Antalet privata laboratorier som berörs uppskattas till två. Förslagsställaren uppger att det totala antalet företag är 350.

Utifrån uppgifter från Jordbruksverkets anläggningsregister är antalet företag som håller ratiter 20.

Föreskrifterna tillämpas inte på anläggningar som enbart levererar konsumtionsägg direkt till konsument för enskilt bruk under förutsättning att anläggningens maximala kapacitet inte överstiger 200 värphöns eller vaktlar för produktion av konsumtionsägg. De som berörs av möjligheten till undantag från delad slakt är främst små livsmedelsföretag med eget gårdsslakteri, där slakt pågår under en upp till tre veckor lång period.

Laboratorier berörs eftersom de utför analyser och journalför samt skriver provtagningsinstruktioner. Antalet laboratorier som omfattas är tre, varav ett är SVA som är statligt. Ett företag är medelstort och ett är stort.

Privata veterinärer som önskar bli utsedda av Jordbruksverket för att utföra provtagning enligt föreskrifterna berörs eftersom de utför provtagning.

Regelrådet finner att förslagsställaren har angivit antal företag, deras branschtillhörighet samt i vissa fall storlek. Förslagsställaren har beskrivit företagets verksamhet, men i många fall går inte storleken att utläsa gällande företag. Storleken beskrivs främst i förhållande till verksamheten, exempelvis antal djur. Det är dock svårt att förstå vad detta innebär översatt till ekonomisk omsättning för verksamheten och följaktligen storleken.

Regelrådet finner att förslagsställaren beskrivit antal och bransch. Storlek saknas i beskrivningarna.

Som helhet finner Regelrådet att beskrivningen av berörda företag är godtagbar.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

EU:s regler innehåller bestämmelser om salmonellakontroll. Dock krävs nationella föreskrifter för att bestämmelserna ska vara direkt tillämpbara för livsmedelsföretagarna. Det är EU-reglerna som gör att bestämmelserna måste införas och därmed är det indirekt EU-lagstiftningen som leder till konsekvenser som kostnader och andra effekter. I vilken grad kostnaderna på grund av de föreslagna ändringarna förändras jämfört med kostnader vid nuvarande föreskrifter är därför inte avgörande för ställningstagandet av om de föreslagna ändringarna ska genomföras eller inte.

Förslagets bilaga innehåller krav på ytterligare provtagning vid anläggningar med värphöns för äggproduktion, i form av ett dammprov som årligen ska tas av en av Jordbruksverket utsedd veterinär. Den kostnad detta innebär för företagen har beräknats enligt följande: Förslagsställaren uppger att den totala kostnaden för provtagningen uppgår till 180 000 kr.

Livsmedelsföretagens ytterligare uppgifter på följesedlar

Av konsekvensutredningen framgår att den sammanlagda administrativa bördan blir om tidsåtgången är 0,5 minuter per provtagning och den uppskattade timkostnaden 700 SEK = 69 003 SEK per år (0,5 min x (700/60) SEK/min x 11 829 följesedlar).

Lättnader på livsmedelsföretag med ratiter

Förslagsställaren uppskattar att 100 provtagningar sparas in, där den administrativa bördan för en provtagning är 10 minuter och timkostnaden är 700 SEK per timme blir den totala administrativa kostnaden för de berörda företagen 11 667 SEK per år (700 SEK x 16,7 timmar).

Laboratoriernas journalföring

Av konsekvensutredningen går att utläsa att antalet provtagningar som ska journalföras är 11 829. Den totala tidsåtgången för laboratoriernas journalföring bedöms vara densamma som den för djurhållarnas hantering av följesedlar till proverna. Vid en uppskattad timkostnad på 1000 SEK blir den totala kostnaden för laboratorierna 98 575 SEK. (0,5 min x (1000/60) SEK/min x 11 829 följesedlar).

Regelrådet finner att förslagsställaren har angivit ökade kostnader och administrativa besparingar i konsekvensutredningen.

Som Regelrådet förstår förslaget är kostnaderna i princip nödvändiga för att anpassa svenska regler till EU-regler. Efter vad Regelrådet förstår rör det sig om mindre kostnader för branschen och i vissa fall även besparingar i administrativa hänseenden.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets effekter för företagens kostnader trots allt är godtagbar. Regelrådet har inte kunnat återfinna någon beskrivning av påverkan på företagens intäkter. Beskrivningen av företagens intäkter är bristfällig.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

Påverkan på konkurrens

Förslagsställaren anger att eftersom bestämmelserna är reglerade i EU-lagstiftningen och förväntas tillämpas på motsvarande sätt i medlemsstaterna så medför föreskriftsändringen inte några effekter av betydelse för företags konkurrensförmåga. Vidare anges att företagen inte missgynnas genom den föreslagna föreskriftsändringen i förhållande till europeiska företag.

Särskilda hänsyn till små företag

Av konsekvensutredningen framgår att förslaget inte ger effekter av betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Små företag undantas i stor utsträckning från bestämmelserna, då kraven gäller besättningar av viss kapacitet.

Andra relevanta konsekvenser

Förslagen ger en ökad tydlighet kring de krav på salmonellakontroll som gäller, vilket förslagsställaren menar är positivt för företagen. Förslaget förväntas därför leda till en mer likartad provtagning vid olika företag med liknande verksamhet.

Regelrådet finner att förslagsställaren tydligt har beskrivit vilka konsekvenser förslaget väntas ge för frågor rörande konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser.

Regelrådet finner att beskrivningen av påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Förslagsställaren har i remissen angivit att förslaget strävar efter att inte medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte. Syftet med bestämmelserna är att ge ökad tydlighet kring nuvarande krav på salmonellakontroll. Förslagsställaren föreslår vidare att provtagning utförd av en av Jordbruksverket utsedd veterinär kan ersätta provtagning utförd av livsmedelsföretagaren. I bilaga som gäller värphöns anges att provtagning utförd av den behöriga myndigheten får ersätta en provtagning på livsmedelsföretagarens initiativ. Motsvarande skrivning för slaktkycklingflockar, kalkonflockar och avelsflockar av *Gallus gallus* finns också med i förslaget.

I de fall ett prov tas av en av Jordbruksverket utsedd veterinär ser förslagsställaren inte att det är befogat att ett prov även tas av djurhållaren. I syfte att öka flexibiliteten föreslår förslagsställaren två olika sätt att ta prover på dagsgamla kycklingar som ska bli unghöns för uppfödning till värphöns.

Regelrådet finner att förslagsställaren sannolikt är begränsad i vilka åtgärder som kan vidtas för att begränsa förslagets kostnader då dessa är en konsekvens av EU-reglerna och anpassningen som måste ske av det svenska regelverket. Trots allt anger förslagsställaren att förslaget är utformat för att begränsa kostnader. Regelrådet finner inte någon anledning att ifrågasätta förslagsställarens bedömning. Regelrådet noterar att i förslaget presenteras även vissa förändringar som kan utöka företagets valmöjligheter gällande provtagning och slakt, vilket potentiellt skulle kunna utgöra grund för kostnadsbesparingar.

Regelrådet finner att beskrivningen av åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Av konsekvensutredningen framgår att det är viktigt att ikraftträdande sker i samband med att det nationella kontrollprogrammet uppdateras. Vidare uppger förslagsställaren att de svenska reglerna kommer att skickas för kännedom och godkännande till EU-kommissionen. Ikraftträdandet bör enligt förslagsställaren ske så tidigt på året som möjligt, för att underlätta såväl efterlevnad som offentlig kontroll. Det finns behov av särskilda informationsinsatser vad gäller webbtexter och riktad information till berörda branscher och myndigheter, inklusive SVA samt andra laboratorier. En kommunikationsplan har tagits fram för att tillgodose dessa behov.

Regelrådet finner att förslagsställaren har angivit de hänsyn som tagits till tidpunkt för ikraftträdande och även har beskrivit planen för speciella informationsinsatser.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas

Regelrådet har inte återfunnit någon beskrivning av hur och när förslagets konsekvenser ska utvärderas.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas är bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Förslagsställaren planerar att skicka in en uppdaterad version av kontrollprogrammet gällande salmonella till EU-kommissionen innan föreskrifterna träder i kraft. Ändringarna i kontrollprogrammet är av sådan art att de inte påverkar syftet med programmet.

De nationella föreskrifterna kan tillsammans med EU-förordningarna samt av EU godkända nationella salmonellakontrollprogram sägas utgöra en helhet för övervakning av salmonella i anläggningar med fjäderfä och på kläckerier enligt konsekvensutredningens beskrivning.

Förslagsställaren uppger att viss EU-lagstiftning är styrande för vilka föreskrifter Jordbruksverket kan föreslå. Dessa är bland annat:

- Europaparlamentets och rådets direktiv om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen
- Europaparlamentets och rådets förordning om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen

Regelrådet finner att förslagsställaren redogör för att förslaget anpassar de svenska reglerna så att det blir samstämmiga med EU-reglerna. Därmed förstår Regelrådet det som att genom förslaget blir kopplingen mellan de svenska reglerna och EU-lagstiftningen tydligare så att samma begrepp och villkor gäller även på nationell nivå. Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar. Gällande minimikrav uppfattar Regelrådet det så att reglerna anpassas att bli likriktade och att förslaget därmed inte går utöver kraven i EU:s regelverk utan snarare anpassar svenska regler till att bli mer lika EU: s. Regelrådet förmodar att de svenska reglerna i sin nuvarande utformning kanske innehåller regler som går utöver EU:s minimikrav.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven är godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Regelrådet noterar att förslagsställaren har angivit att förslaget har tagits fram för med villkoret att presenteras inom en viss tidsram. Samtidigt anges att ytterligare förslag på området kan presenteras senare.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 11 september 2024

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande